

OB 60-LETNICI IZOBRAŽEVANJA ZA SOCIALNO DELO V SLOVENIJI

Šestdesetletnica študija za socialno delo ni kar tako. Gre za čas, ki je nekajkrat daljši od starosti naše države in dovolj dolgo obdobje za poskus evalvacije naših prizadevanj, za pogled v ogledalo in očitno tudi za naključna, anekdotična presenečenja. Eno od drobnih presenečenj, na katero me je opozoril sodelavec, je majcen, a pravcat stalagmit (da, prav ste prebrali), ki raste iz tal na stopnišču glavnega vhoda v našo fakulteto. Ob dežju namreč nadstrešek pušča, sredstev za sanacijo pa ni. Kaplja na kapljo in na tleh kapnik, ki je dolga leta nevidno nastajal, opazen pa postal naenkrat. Nič hudega, ni moteč (se še ne spotikamo). Gre pa za enkratni naravni pojav v slovenskem izobraževalnem sistemu. Morebiti bomo nekoč, ko bo večji (kapnik, ne sistem), lahko organizirali vódene ogleds s simbolično vstopnino.

Ne bom zapisal, »šalo na stran«, ker se nadaljuje. Žal ni jasno, ali je vse bolj smešna ali vse manj, je pa tipična. Torej, desno od fakultetnega vhoda (tistega s stalagmitom) je velik prazen prizidek, kjer je včasih delovala nizkocenovna menza, zdaj pa je že več let celoten prostor opuščen in razpada. Z njegovo adaptacijo bi povsem in trajno razrešili veliko prostorsko stisko naše fakultete, saj primanjkuje ločenih prostorov za predavanja, vaje, kabinete. Ta razpadajoči prostor je last Univerze v Ljubljani, katere del smo. Gradbeni načrt je že zdavnaj narejen in tudi sredstva za prenovo so v proračunu pristojnega ministrstva rezervirana že več let – samo nakazati jih je treba na naš račun in gradbena dela bi stekla.

Kaj se je zgodilo? Nič. Nedogodek je postal dogodek dolgega trajanja, opremljen s številnimi uradnimi razlagami, ki gredo takole: pred ekonomsko krizo, ko smo imeli v Sloveniji obdobje največje gospodarske konjunktore, so nam bila omenjena (in že namenjena) finančna sredstva za prenovo tega prizidka zamrznjena zaradi varčevanja v sektorju visokega šolstva. Za tem je prišla ekonomska kriza. Sredstva so nam ustavili v imenu nujne sanacije bančne luknje. Danes, ko krize ni več, ko smo spet v ekonomski konjunkturi, banke sanirane, stopnje gospodarske rasti podobne kot v letih največje blaginje, pa so nam namignili, da utegnejo ostati sredstva zamrznjena zaradi drugih nujnih prioritet, kot je kriza z begunci (!!!).

A zadeve se spreminjajo še naprej, pred nekaj tedni so na celotnem zgornjem stopnišču fakultete zrasli še številni železni stebri, ki so jih postavili delavci, da se ne bi zrušil strop (vredno ogleda, vabljeni). Kolegice, ki imajo pisarne v kletnih prostorih, mi naj ne zamerijo, da zamolčujem ščurke, saj so neodstranljivi zaradi dotrajane kanalizacije. Omenjati še te vztrajne živalce bi nemara izpadlo preveč pesimistično. Kajti vse to so nepomembne neprijetnosti, ki ne blokirajo našega dela, poslanstva, strokovnih prizadevanj in rezultatov. Če ni prizidka, se pač drenjamo v premajhnih prostorih, če se nam zruši strop, postavimo šotore, če ni denarja, delamo zastoj. V več kot pol stoletja dolgi zgodovini naše fakultete naštetih dogodki niso nič novega, še manj usodnega.

Kar je res novo, presenetljivo in brezumno, ni kapljanje s strehe, prostorska stiska ali ščurki. Uničujoče je kadrovsko krčenje – prisilno odpuščanje – zaposlenih za en odstotek kolektiva na leto. To moramo v javnih službah početi vsako leto znova, tudi letos, ko smo že drugo leto

v gospodarski konjunkturi. In seveda, v majhnih kolektivih, kjer je zaposlenih manj kot sto ljudi, pomeni en odstotek odpuščenih občutno več kot en odstotek, v primeru naše fakultete je to 2,2 %. Vsako leto!

Ta vladni udar na celotni javni sektor daleč najbolj prizadene prav tisti sektor, ki je že vseskozi (od nastanka samostojne Slovenije) najbolj kadrovsko in finančno podhranjen, še bolj kot vsi drugi sektorji. Tako v okviru slovenske države kot v okviru Evrope je najbolj podhranjen sektor socialnega varstva, in tudi najbolj kompletno (od števila zaposlenih do obsega socialnih pravic, merjenih v deležu BDP). Minus en odstotek uničuje programe, ustanove in ljudi. Ko je s to strategijo prizadeta celotna država, je v njej najbolj prizadeta socialna politika, z njo v zvezi pa najbolj tista kategorija ljudi, ki so tudi sicer najbolj potrebni strokovnih storitev, torej uporabniki socialnega dela in uporabniki zdravstvenih ter drugih sorodnih profesij.

Histerija »vitkosti«, s katero uničujemo institucije, programe in uporabnike, postaja najnevarnejša takrat, ko se zdi samoumevna. Ko se reče, da na opisan način »varčujemo« zato, da bo gospodarstvu šlo bolje, in ko se reče, da šele, ko mu bo šlo bolje, bo šlo tudi socialno in materialno marginaliziranim na bolje – takrat smo že z eno nogo stopili tja, kjer smo bili že pred več kot 60 leti.

Ne pozabimo, v prvi (stalinistični) fazi bivšega socializma je veljalo, da socialno delo ni potrebno zato, ker imamo socializem, ki odpravlja izkoriščanje in z njim *avtomatično* tudi socialne probleme, zakaj bi torej usposabljali še specializiran kader za socialno delo, če pa že imamo socializem? Šestdesetletnica je rezultat te dogme. Šele ko je izginila, ko je stalinizem zbledel v sredini petdesetih let, smo lahko začeli razvijati študij socialnega dela.

In kaj poslušamo zdaj, po več kot pol stoletja? Tole: ko bo gospodarstvo bolj konkurenčno, ko bodo menedžerji dobili socialne kapice in ko bomo vsi skupaj bolj fleksibilni – zlasti tisti na najnižjih plačah in zlasti brezposelni, odvisniki od denarnih pomoči – šele takrat bo tudi več delovnih mest, večji bo BDP, večji davki, večji proračun in *avtomatično* tudi večji socialni transferji, več sredstev za zdravstvo, šolstvo itd. V čem je razlika med prejšnjo, stalinistično in zdajšnjo, neoliberalistično dogmo? Razlika je v že rečenem, prejšnja dogma je erodirala pred 60 leti, današnja pa se že 30 let krepi.

Drage bralke in bralci, prispevki v tej jubilejni številki so dragocen dokaz, da prevladujoče dogme še niso postale samoumevne, medtem pa pomembne ideje, študije in raziskave nemoteno nastajajo, tudi ko se nadaljujejo pod neugodnimi pogoji. Tako bo tudi v prihodnje.

Srečo Dragoš